


Przeptywy elektoratów i strategie wyborcze w wyborach prezydenckich



Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 9 stycznia 2015 roku

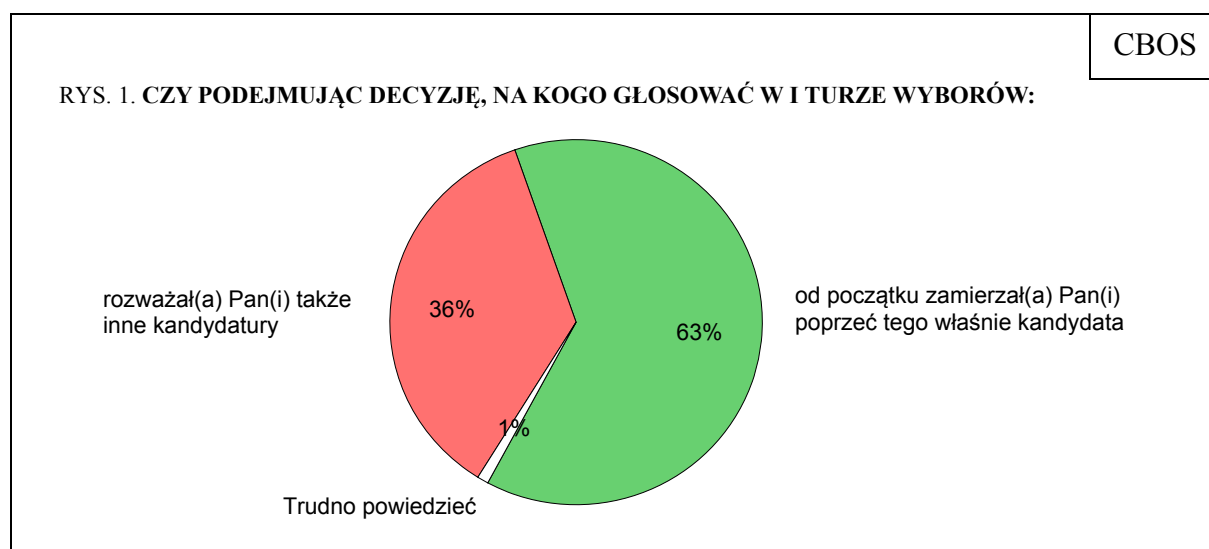


Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W ostatnim z powyborczych komunikatów zajmiemy się analizą zachowań wyborczych Polaków w czasie obu tur wyborów prezydenckich z 2015 roku. Interesował nas tryb podejmowania decyzji, na kogo głosować (zarówno w pierwszej, jak i drugiej turze), a także czynniki, które wyborcy brali pod uwagę wybierając swego kandydata w drugiej turze. (Motywacje wyborcze z I tury zaprezentowaliśmy w oddzielnym komunikacie). Przedstawimy także tzw. przepływy wyborcze – czyli to, jakie decyzje podejmowali w II turze wyborcy poszczególnych kandydatów z I tury¹.

JEDEN Z JEDENASTU – DECYZJE W PIERWSZEJ TURZE WYBORÓW

Niespełna dwie trzecie (63%) wyborców z I tury głosowania deklaruje niezmiennie preferencje wyborcze. Twierdzą oni, że od początku mieli jednego faworyta wśród kandydatów i praktycznie nie brali pod uwagę innych pretendentów do prezydentury. Ponad jedna trzecia wyborców przyznaje natomiast, że wahali się, na kogo ostatecznie oddać swój głos (36%).



¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (300) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 14–20 maja 2015 roku na liczącej 1048 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski. Drugie badanie przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach od 26 maja do 3 czerwca 2015 roku na liczącej 988 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Spośród elektoratów pretendentów z I tury najbardziej stali i niezmienni w swych decyzjach okazują się wyborcy Bronisława Komorowskiego. Ponad trzy czwarte badanych, którzy zagłosowali na ustępującego prezydenta, to osoby, które – jak twierdzą – od początku nie brały pod uwagę możliwości poparcia w tych wyborach któregoś z pozostałych kandydatów (76%).

Mimo o wiele dłuższego stażu politycznego i niemal powszechnej rozpoznawalności prezydenta Komorowskiego, jego wynik tylko w niewielkim stopniu przewyższał odsetek wyborców Andrzeja Dudy deklarujących, że „od początku” byli zdecydowani głosować właśnie na kandydata PiS (69%). Wśród zwolenników pozostałych rywali z I tury wielu wiernych i zdeterminowanych wyborców miał jeszcze Janusz Korwin-Mikke (55%). O zwolennikach pozostałych kandydatów można powiedzieć, że stali się oni nimi dopiero w końcowej fazie kampanii wyborczej. Ponad połowa wyborców Pawła Kukiza i Adam Jarubasa oraz dwie trzecie głosujących na Magdalenę Ogórek nie miało swojego zdecydowanego faworyta i wahało się, którego z konkurentów poprzeć.

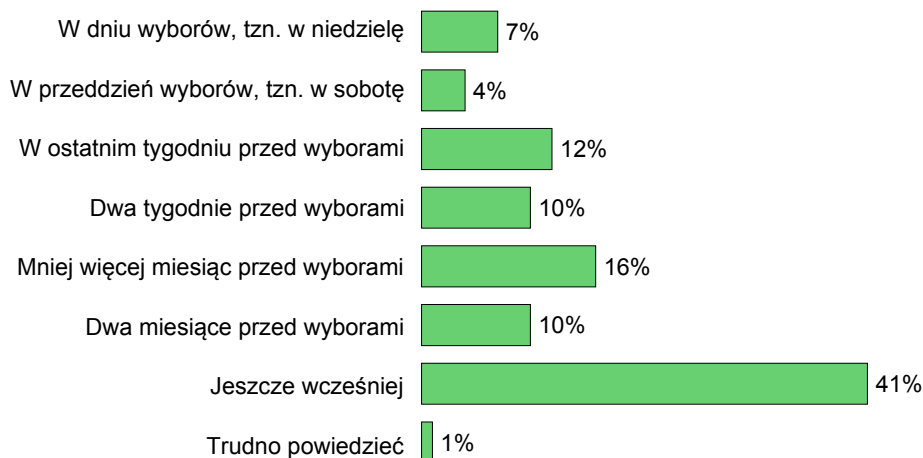
Tabela 1

Czy podejmując decyzję, na kogo głosować w I turze wyborów:	Wyborcy kandydatów w I turze					
	Andrzeja Dudy	Bronisława Komorowskiego	Pawła Kukiza	Janusz Korwin-Mikkego*	Adama Jarubasa*	Magdaleny Ogórek*
– od początku zamierzał(a) Pan(i) poprzeć tego właśnie kandydata	69	76	43	55	40	34
– rozważał Pan(i) także inne kandydatury	30	24	56	45	54	66
Trudno powiedzieć	1	0	1	0	6	0

* Wyniki dotyczące tych kandydatów należy interpretować z dużą ostrożnością ze względu na małą liczebność ich wyborców w próbie

Dwie piąte dorosłych Polaków, którzy wzięli udział w I turze, było zdecydowane, na kogo głosować, wcześniej niż na dwa miesiące przed terminem wyborów (41%). Kolejna jedna czwarta głosujących zdecydowała się, kogo poprzeć, w czasie od dwóch do jednego miesiąca przed dniem wyborów (26%). Jedna dziesiąta podjęła decyzję wyborczą na dwa tygodnie przed terminem głosowania (10%). Pozostali, w sumie blisko jedna czwarta głosujących (23%), dokonali swego wyboru najwyżej na tydzień przed wyborami, przy czym jedną dziewiątą (11%) można określić jako wyborców „z ostatniej chwili”, bowiem zdecydowali, na kogo głosować, dopiero w przeddzień lub wręcz w dniu wyborów.

RYS. 2. **KIEDY ZDECYDOWAŁ(A) SIĘ PAN(I), ŻE BĘDZIE GŁOSOWAĆ NA TEGO WŁAŚNIE KANDYDATA?**



Decyzje wyborcze najwcześniej zapadały w elektoratach najlepiej znanych i mających najdłuższy staż polityczny kandydatów – Janusza Korwin-Mikkego oraz Bronisława Komorowskiego. Odpowiednio ponad trzy czwarte wyborców Janusza Korwin-Mikkego i ponad dwie trzecie głosujących na Bronisława Komorowskiego twierdzi, że już co najmniej na dwa miesiące przed wyborami lub jeszcze wcześniej wiedzieli, że będą na nich głosować. Podobne deklaracje złożyła ponad połowa wyborców Andrzeja Dudy (51%), znaczące odsetki jego wyborców podejmowały jednak decyzję w ostatnich tygodniach przed wyborami – (w okresie od miesiąca do ostatniego przedwyborczego tygodnia). Prawie jedna czwarta wyborców Pawła Kukiza zdecydowała się na niego głosować dopiero w ostatnim tygodniu przed wyborami (23%), niespełna połowa tylko nieco wcześniej – od dwóch tygodni do miesiąca przed dniem wyborów (48%). Tylko 12% decyzję o głosowaniu na Pawła Kukiza podjęło spontanicznie – w przeddzień lub w dniu wyborów. Relatywnie najwięcej wyborców „z ostatniej chwili” głosowało na Adama Jarubasa (40%) oraz Magdalenę Ogórek (25%).

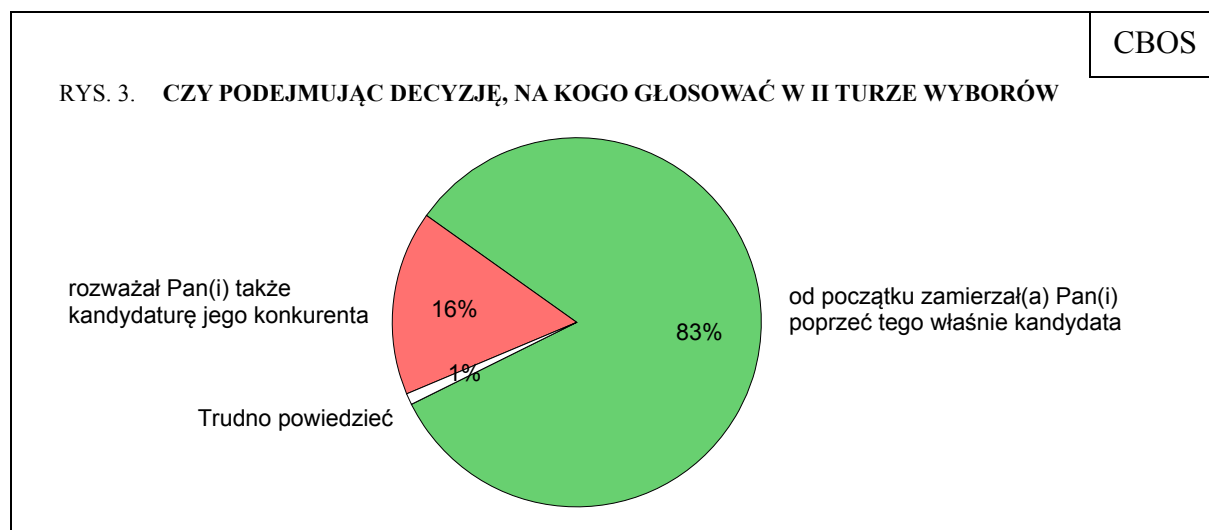
Tabela 2

Kiedy zdecydował(a) się Pan(i), że będzie głosować na tego właśnie kandydata?	Wyborcy kandydatów w I turze					
	Andrzeja Dudy	Bronisława Komorowskiego	Janusza Korwin-Mikkego*	Pawła Kukiza	Adama Jarubasa*	Magdaleny Ogórek*
	w procentach					
W dniu wyborów, tzn. w niedzielę	5	4	16	8	34	15
W przeddzień wyborów, tzn. w sobotę	4	3	0	4	6	10
W ostatnim tygodniu przed wyborami	13	6	0	23	12	25
Dwa tygodnie przed wyborami	10	5	0	21	7	0
Mniej więcej miesiąc przed wyborami	17	10	8	27	4	16
Dwa miesiące przed wyborami	12	6	13	11	16	7
Jeszcze wcześniej	39	65	63	5	22	27
Trudno powiedzieć	0	1	0	1	0	0

* Wyniki dotyczące tych kandydatów należy interpretować z ostrożnością ze względu na małą liczebność ich wyborców w próbie

JEDEN Z DWÓCH – DECYZJE W DRUGIEJ TURZE WYBORÓW

W drugiej turze głosowania wybór spośród dwóch kandydatów był prostszy. Większy odsetek głosujących niż w przypadku pierwszej tury nie miał wątpliwości i od początku wiedział, którego z kandydatów poprze w głosowaniu. Zważywszy na wysoką temperaturę polityczną oraz fakt, że obaj kandydaci reprezentowali dwa przeciwstawne i rywalizujące od lat obozy polityczne, można uznać, że całkiem spory odsetek Polaków nie opowiedział się jednoznacznie po żadnej ze stron – 16% głosujących wahało się między jednym a drugim kandydatem.

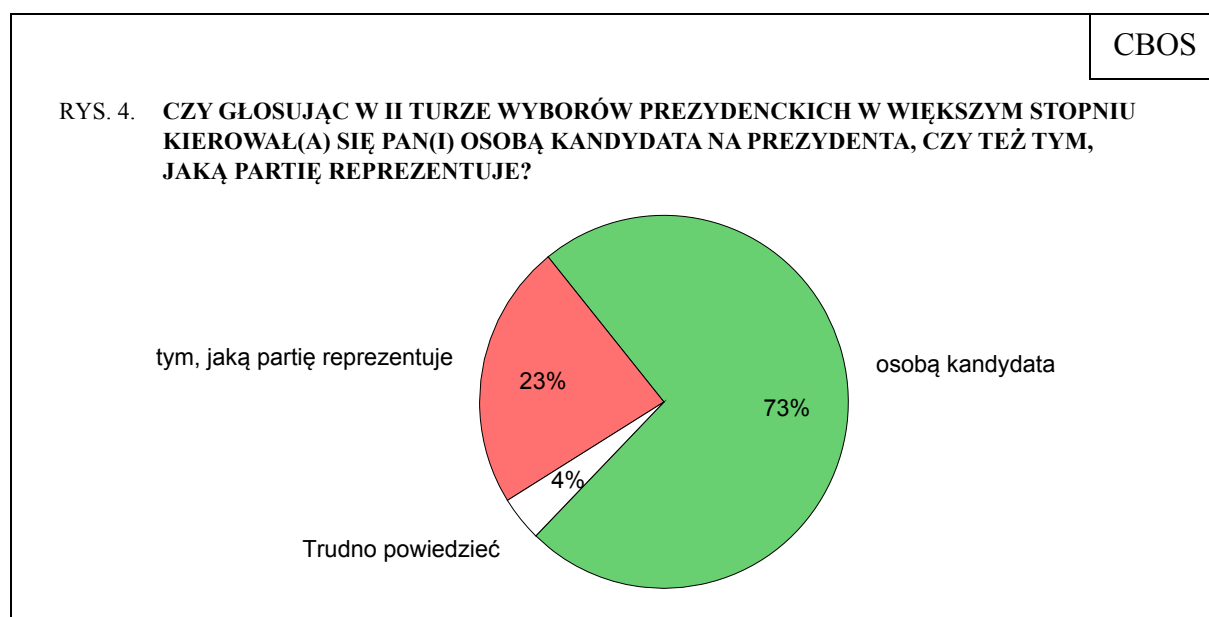


W drugiej turze – podobnie jak w pierwszej, choć w innym układzie personalnym i w innym kontekście – Bronisław Komorowski miał trochę więcej zdeterminowanych wyborców przekonanych o trafności swego wyboru i pewnych swej decyzji niż Andrzej Duda. Generalnie w elektoratach obu pretendentów zdecydowanie przeważały osoby, które nie miały żadnych wątpliwości i wiedziały, na kogo będą głosować w II turze. Do wahania przed urną wyborczą przyznała się co piąta osoba głosująca ostatecznie na Andrzeja Dudę i co dziewiąta popierająca Bronisława Komorowskiego.

Tabela 3

Czy podejmując decyzję, na kogo głosować w II turze wyborów:	Wyborcy kandydatów w II turze	
	Andrzeja Dudy	Bronisława Komorowskiego
	w procentach	
– od początku zamierzał(a) Pan(i) poprzeć tego właśnie kandydata	79	88
– rozważał Pan(i) także kandydaturę jego konkurenta	20	11
Trudno powiedzieć	1	1

Według deklaracji ankietowanych, przy podejmowaniu decyzji wyborczej dużo większe znaczenie miała osobowość polityczna kandydata niż jego zaplecze polityczne, czyli to, jaką partię reprezentuje. Prawie trzy czwarte ankietowanych, którzy brali udział w głosowaniu stwierdziło, że podejmując decyzję wyborczą kierowali się oceną osoby kandydata, jego zalet i wad, a nie jego proweniencją partyjną (73%). Dla niespełna jednej czwartej głosujących bardziej liczyło się jego zaplecze polityczne, czyli obecna lub niegdysiejsza przynależność partyjna (23%).

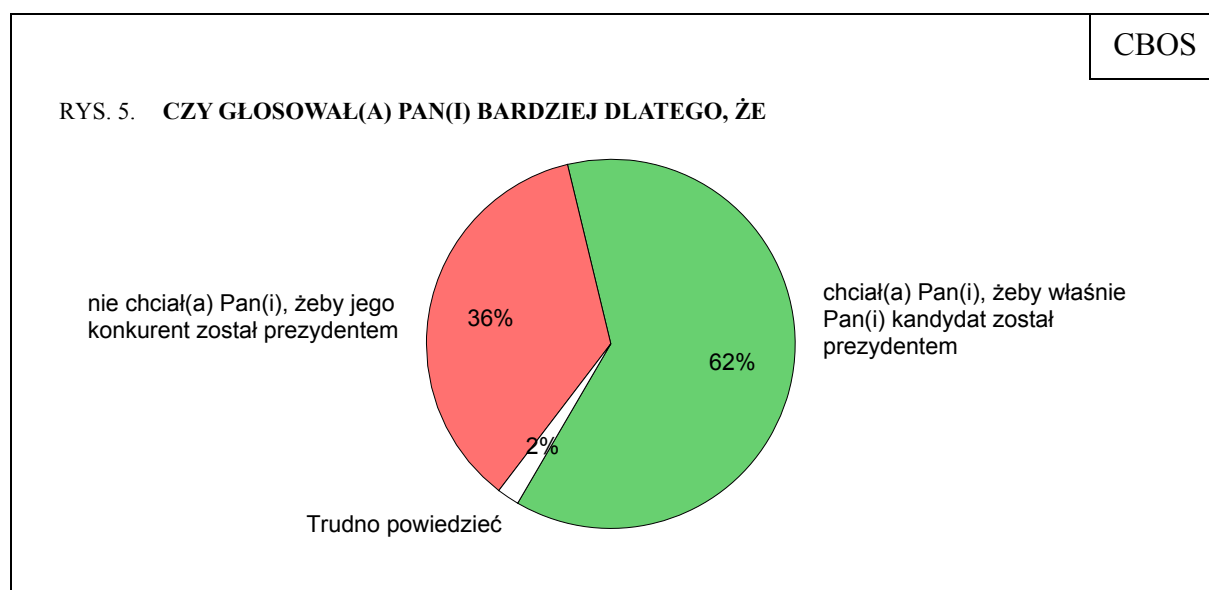


W nieco większym stopniu kandydatem „politycznym” był Bronisław Komorowski niż Andrzej Duda. Niespełna jedna trzecia wyborców ustępującego prezydenta głosowała na niego bardziej dlatego, że reprezentuje PO, niż z powodu jego osobistych zalet czy zasług (31%). Do ponad dwóch trzecich bardziej przemawiały indywidualne zalety Bronisława Komorowskiego niż jego zaplecze partyjne (67%). Z kolei partyjne motywacje w przypadku jego konkurenta – Andrzeja Dudy okazały się dwukrotnie słabsze (15%). Dla czterech piątych wyborców kandydata PiS większe znaczenie miała osobowość kandydata niż to, jaka partia go desygnowała i za nim stoi (80%).

Tabela 4

Czy głosując w II turze wyborów prezydenckich w większym stopniu kierował(a) się Pan(i) osobą kandydata na prezydenta, czy też tym, jaką partię reprezentuje?	Wyborcy kandydatów w II turze	
	Andrzeja Dudy	Bronisława Komorowskiego
	w procentach	
– osobą kandydata	80	67
– tym, jaką partię reprezentuje	15	31
Trudno powiedzieć	5	2

Ponad jedna trzecia głosujących w II turze oddała swój głos na zasadzie głosowania negatywnego – bardziej zależało im na niedopuszczeniu do władzy konkurenta, niż na wyborze popieranego przez siebie kandydata (36%). Jednak większość, ponad trzy piąte, chciała w większym stopniu wyboru swojego kandydata niż klęski rywala.



Głosowanie negatywne miało nieco większe znaczenie w przypadku elektoratu Bronisława Komorowskiego niż Andrzeja Dudy. Więcej wyborców ustępującego prezydenta nie życzyło sobie zwycięstwa kandydata PiS, niż odwrotnie. Jednak ta różnica w przypadku obu kandydatów jest niewielka.

Tabela 5

Czy głosował(a) Pan(i) bardziej dlatego, że	Wyborcy kandydatów w II turze	
	Andrzeja Dudy	Bronisława Komorowskiego
	w procentach	
– chciał(a) Pan(i), żeby właśnie Pan(i) kandydat został prezydentem	64	60
– nie chciał(a) Pan(i), żeby jego konkurent został prezydentem	34	38
Trudno powiedzieć	2	2

Głosowanie negatywne w tegorocznych wyborach prezydenckich to przede wszystkim domena ludzi młodych. Ponad połowa najmłodszych uczestników głosowania (w wieku od 18 do 24 lat) dokonując wyboru bardziej kierowała się niechęcią do jednego z konkurentów niż walorami drugiego, na którego głosowała (55%). Ponadprzeciętny poziom negatywnych wyborów obserwujemy jeszcze wśród respondentów wieku od 25 do 44 lat. Również wyborcy dobrze wykształceni, z wyższym lub co najmniej średnim wykształceniem, kierowali się niechęcią i krytycyzmem w stopniu większym niż przeciętnie. W grupach społeczno-zawodowych głosowanie negatywne było szczególnie częste wśród kadry kierowniczej i specjalistów z wyższym wykształceniem, pracowników administracyjno-biurowych, rolników oraz uczniów i studentów – ponad połowa spośród nich w większym stopniu nie chciała dopuścić do wyboru konkurenta, niż była przekonana o walorach kandydata, na którego głosowała.

Szczególnie często w tym głosowaniu wybór negatywny był udziałem osób niewierzących i w ogóle nieuczestniczących w praktykach religijnych.

Tabela 6

Deklarowane uczestnictwo w praktykach religijnych	Czy głosował(a) Pan(i) bardziej dlatego, że		
	chciał(a) Pan(i), żeby właśnie Pan(i) kandydat został prezydentem	nie chciał(a) Pan(i), żeby jego konkurent został prezydentem	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Kilka razy w tygodniu	72	25	3
Raz w tygodniu	68	30	2
1–2 razy w miesiącu	55	42	3
Kilka razy w roku	57	41	2
W ogóle nie uczestniczy	40	53	7

W majowych wyborach na niedopuszczeniu do władzy konkurenta w dużo większym stopniu zależało ludziom o lewicowych przekonaniach politycznych, niż zwolennikom prawicy.

Tabela 7

Deklarowane poglądy polityczne	Czy głosował(a) Pan(i) bardziej dlatego, że		
	chciał(a) Pan(i), żeby właśnie Pan(i) kandydat został prezydentem	nie chciał(a) Pan(i), żeby jego konkurent został prezydentem	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Lewica	48	49	4
Centrum	60	37	3
Prawica	68	31	2
Trudno powiedzieć	70	28	2

PRZEPLYWY WYBORCÓW ORAZ ELEKTORATY WYBORCZE W II TURZE GŁOSOWANIA

Co oczywiste, w drugiej turze wyborów na popieranych przez siebie kandydatów głosowali ponownie wyborcy z pierwszej tury zarówno Bronisława Komorowskiego, jak i Andrzeja Dudy. Zauważmy jednak, że pewnej części ich wyborców za drugim razem nie udało się jednak dotrzeć do lokali wyborczych i zagłosować (odpowiednio 6% i 7%).

Liczny elektorat Pawła Kukiza w drugiej turze wyborów wyraźnie częściej popierał Andrzeja Dudę. Głosował na niego prawie co drugi wyborca Pawła Kukiza (49%), a tylko co piąty oddał swój głos na Bronisława Komorowskiego (20%). Prawie jedna trzecia zwolenników Pawła Kukiza w drugiej turze wyborów nie zdecydowała się na powierzenie mandatu żadnemu z dwóch kandydatów i nie wzięła udziału w głosowaniu (30%). To wśród wszystkich wyborców kandydatów z I tury najwyższy wskaźnik absencji wyborczej.

Zdecydowanie mniej liczne elektoraty pozostałych kandydatów z I tury najczęściej podzieliły swoje sympatie. Zwolennicy Janusza Korwin-Mikkego równie często decydowali się głosować na Andrzeja Dudę, co na Bronisława Komorowskiego (po 41%). Głosujący na Adama Jarubasa i Magdalenę Ogórek częściej wybierali Bronisława Komorowskiego niż Andrzeja Dudę (odpowiednio 47:43 i 58:33). Niemal wszyscy wyborcy Janusza Palikota, którzy poszli głosować w II turze, oddali głos na Bronisława Komorowskiego.

Osoby nieuczestniczące w I turze, które w II turze udały się jednak do lokali wyborczych, minimalnie częściej wybierały Andrzeja Dudę (19%) niż Bronisława Komorowskiego (17%).

Tabela 8

Elektoraty wyborcze z I tury wyborów prezydenckich	Na kogo głosował(a) Pan(i) w II turze wyborów prezydenckich 24 maja?			Nie uczestniczyły(a)m w II turze wyborów
	Na Andrzeja Dudę	Na Bronisława Komorowskiego	Oddałem(a)m głos nieważny	
	w procentach			
Andrzej Duda	92	1	0	7
Paweł Kukiz	49	20	1	30
Adam Jarubas*	43	47	0	10
Janusz Korwin-Mikke*	41	41	0	18
Magdalena Ogórek*	33	58	10	0
Janusz Palikot*	0	82	0	18
Bronisław Komorowski	2	92	0	6
Nieuczestniczący w I turze	19	17	0	64

* Wyniki dotyczące tych kandydatów należy interpretować z ostrożnością ze względu na małą liczebność ich wyborców w próbie

Andrzej Duda osiągnął zwycięstwo wyborcze w II turze dzięki głosom ludzi młodych, w wieku 18–24 lata (64% deklaracji wyborczego poparcia), a także osób w średnim wieku – między 45 a 54 rokiem życia (58%).

Częściej popierali go mieszkańcy wsi i małych miast (do 20 tys. mieszkańców), a także osoby z wykształceniem podstawowym lub zasadniczym zawodowym.

Tabela 9

Wykształcenie	Na kogo głosował(a) Pan(i) w II turze wyborów prezydenckich 24 maja?		
	Na Andrzeja Dudę	Na Bronisława Komorowskiego	Oddałem głos nieważny/Odmowa odpowiedzi
	w procentach		
Podstawowe/gimnazjalne	65	34	1
Zasadnicze zawodowe	56	41	4
Średnie	46	49	5
Wyższe	35	62	3

Tabela 10

Miejsce zamieszkania	Na kogo głosował(a) Pan(i) w II turze wyborów prezydenckich 24 maja?		
	Na Andrzeja Dudę	Na Bronisława Komorowskiego	Oddałem głos nieważny/ odmowa odpowiedzi
	w procentach		
Wieś	54	43	3
Miasto do 19 999 mieszkańców	54	39	7
Miasto od 20 000 do 99 000	47	52	2
Miasto od 100 000 do 499 000	40	57	3
Miasto powyżej 500 000 mieszkańców	37	60	3

Głosowanie na kandydata PiS było częstsze wśród badanych, którzy deklarowali niższe dochody na osobę w rodzinie oraz gorzej oceniali własne warunki materialne.

Tabela 11

Deklarowane dochody na osobę w rodzinie	Na kogo głosował(a) Pan(i) w II turze wyborów prezydenckich 24 maja?		
	Na Andrzeja Dudę	Na Bronisława Komorowskiego	Oddałem głos nieważny/odmowa odpowiedzi
	w procentach		
Do 649 zł	69	27	4
Od 650 do 999 zł	58	38	3
Od 1000 do 1399 zł	50	48	2
Od 1400 do 1999 zł	51	47	2
2000 zł i więcej	30	70	0

Wysokie poparcie Andrzej Duda zyskał również wśród osób bardzo religijnych, biorących udział w praktykach religijnych częściej niż raz w tygodniu, a także wśród wyborców o prawicowych poglądach politycznych.

Tabela 12

Deklarowane uczestnictwo w praktykach religijnych	Na kogo głosował(a) Pan(i) w II turze wyborów prezydenckich 24 maja?		
	Na Andrzeja Dudę	Na Bronisława Komorowskiego	Oddałem głos nieważny/ odmowa odpowiedzi
	w procentach		
Kilka razy w tygodniu	66	33	1
Raz w tygodniu	52	44	3
1–2 razy w miesiącu	53	42	6
Kilka razy w roku	39	58	4
W ogóle nie uczestniczy	34	65	1

W grupach społeczno-zawodowych na Andrzeja Dudę głosowali najliczniej robotnicy (zarówno niewykwalifikowani – 69%, jak wykwalifikowani – 62%), uczniowie i studenci (66%), gospodynie domowe (76%) oraz średni personel techniczny (53%).

Tabela 13

Deklarowane poglądy polityczne	Na kogo głosował(a) Pan(i) w II turze wyborów prezydenckich 24 maja?		
	Na Andrzeja Dudę	Na Bronisława Komorowskiego	Oddałem głos nieważny/odmowa odpowiedzi
	w procentach		
Lewica	23	77	0
Centrum	44	54	3
Prawica	66	31	3
Trudno powiedzieć	49	43	8

Bronisław Komorowski w II turze głosowania zyskał ponadprzeciętne poparcie wśród wyborców wieku 35–44 lata (58%) oraz najstarszych, powyżej 65 roku życia (54%). Wyraźnie częściej niż na jego konkurenta głosowały na niego osoby z wyższym wykształceniem, a także mieszkańcy dużych miast (powyżej 100 tys. mieszkańców). Dotychczasowy prezydent był zdecydowanym faworytem ludzi osiągających najwyższe dochody (powyżej 2000 zł *per capita* w rodzinie) oraz dobrze oceniających własne warunki materialne. Najczęściej głosowały na niego osoby o lewicowych poglądach politycznych.

W grupach społeczno-zawodowych na Bronisława Komorowskiego najczęściej oddawali głos przedstawiciele kadry kierowniczej i specjaliści z wyższym wykształceniem oraz osoby pracujące na własny rachunek (po 66%), a także pracownicy administracyjno-biurowi (62%).



W pierwszej turze głosowania Polacy byli mniej zdecydowani co do swego wyboru niż w drugiej. Najbardziej ukształtowany elektorat miał ustępujący prezydent Bronisław Komorowski, który jako polityk z długoletnim stażem i lider rankingów zaufania był kandydatem najbardziej znanym. Jednak niewiele ustępował mu kandydat PiS, który dzięki wczesnemu rozpoczęciu kampanii wyborczej i skutecznej autoprezentacji szybko osiągnął dużą rozpoznawalność. W przypadku elektoratu Andrzeja Dudy trudno byłoby przecenić rekomendację partyjną jego ugrupowania. Paweł Kukiz zyskał sporą część swoich zwolenników na mniej więcej miesiąc przed pierwszą turą głosowania, jednak jego wyborcy w większości długo wahali się co do swojej decyzji. Mimo słabego wyniku, swoich stałych wyborców ma również Janusz Korwin-Mikke.

W drugiej turze wybór był prostszy, tym bardziej, że pokrywał się z istniejącym od lat podziałem sceny politycznej. Kontestujący ten dwubiegunowy porządek wyborcy Pawła Kukiza zdecydowali się poprzeć kandydata opozycji, bądź nie poszli na głosowanie. Wydaje się, że pomimo wiernego elektoratu Bronisław Komorowski odniósł wyborczą porażkę, będąc kandydatem z różnych powodów mniej atrakcyjnym – z jednej strony o jego poparci w większym stopniu niż w przypadku jego konkurenta decydowało utożsamienie z opcją polityczną, którą reprezentował, a z drugiej strony nieco więcej jego wyborców głosowało taktycznie, by nie dopuścić do władzy rywala. W tej fazie głosowania szczególnie trudną

decyzję mieli przed sobą wyborcy o poglądach lewicowych, niewierzący i niepraktykujący – trudno im było utożsamić się z którymkolwiek z pretendentów, zatem w największym stopniu głosowali „negatywnie” – bardziej przeciw jednemu z kandydatów, niż za drugim.

Deklaracje dotyczące drugiej tury wyborów pokazały, jak różne są elektoraty Andrzeja Dudy i Bronisława Komorowskiego, jak różne „światy” stanęły za każdym z pretendentów do prezydentury. Na dotychczasowego prezydenta często głosowały osoby, którym dobrze się powodzi, są dobrze wykształcone, mieszkają w wielkich miastach, prowadzą własną działalność gospodarczą, są raczej mało religijne, podzielają lewicowe poglądy polityczne. Natomiast Andrzeja Dudę najczęściej wybierały osoby młode, o niskim statusie materialnym, niezadowolone ze swojej sytuacji życiowej, słabo wykształcone, mieszkające na wsi lub w najmniejszych miastach, jeśli chodzi o światopogląd – religijne, utożsamiające się z prawicą. Przed prezydentem elektem będzie zatem stało bardzo trudne zadanie zaspokojenia oczekiwań politycznych i bytowych ludzi, którzy na niego głosowali. Ważne jest pytanie, w jakim stopniu uda mu się być prezydentem wszystkich Polaków, który uwzględni w swych decyzjach i polityce także racje tych, którzy nie podzielają jego poglądów i na niego nie głosowali.

Opracowali

Agnieszka CYBULSKA

Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1

		Czy podejmując decyzję, na kogo głosować w I turze wyborów:			Liczba osób
		od początku zamierzał(a) Pan(i) poprzeć tego właśnie kandydata	rozważał(a) Pan(i) także inne kandydaty	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		63	36	1	663
Płeć	Mężczyźni	62	38	0	327
	Kobiety	64	35	1	336
Wiek	18–24 lata	42	58		60
	25–34	44	55	1	132
	35–44	61	38	1	115
	45–54	67	33		106
	55–64	73	26	1	131
	65 lat i więcej	81	17	2	120
Miejsce zamieszkania	Wieś	65	34	2	243
	Miasto do 19 999	62	38		100
	20 000 – 99 999	58	42	1	129
	100 000 – 499 999	63	37		115
	500 000 i więcej mieszk.	65	34	1	77
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	78	19	3	107
	Zasadnicze zawodowe	74	25	0	155
	Średnie	58	41	1	200
	Wyższe	50	50		202
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	50	50		99
	Średni personel, technicy	49	47	4	27
	Pracownicy adm.-biurowi	39	61		50
	Pracownicy usług	62	37	2	39
	Robotnicy wykwalifikowani	66	34		61
	Robotnicy niewykwalifik.	71	27	3	28
	Rolnicy	65	31	4	28
	Pracujący na własny rach.	78	22		32
	Bezrobotni	72	28		58
	Emeryci	79	20	1	140
	Renciści	73	27		35
	Uczniowie i studenci	29	71		28
	Gospodynie domowe i inni	56	44		39
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	69	30	1	91
	Od 650 do 999 zł	56	43	1	79
	Od 1000 do 1399 zł	60	39	1	98
	Od 1400 zł do 1999 zł	66	32	2	87
	2000 zł i więcej	58	42		157
Ocena własnych war. mater.	Złe	69	30	1	71
	Średnie	59	40	1	282
	Dobre	65	34	1	311
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	68	29	3	32
	Raz w tygodniu	67	32	1	334
	1–2 razy w miesiącu	57	43		83
	Kilka razy w roku	60	40	1	121
	W ogóle nie uczestniczy	55	45		91
Poglądy polityczne	Lewica	62	38		100
	Centrum	52	48		221
	Prawica	69	30	1	260
	Trudno powiedzieć	73	24	3	83

Tabela 2

		Na kogo Pan(i) głosował(a) w II turze wyborów prezydenckich 24 maja?				Liczba osób
		Na Andrzeja Dudę	Na Bronisława Komorowskiego	Oddałem głos nieważny, na żadnego z nich	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	
Ogółem		49	48	1	3	671
Płeć	Mężczyźni	51	47	0	2	324
	Kobiety	47	49	1	3	347
Wiek	18–24 lata	64	30	3	3	62
	25–34	45	51	1	3	114
	35–44	38	58	1	3	117
	45–54	58	39		3	113
	55–64	50	47	1	2	132
	65 lat i więcej	45	54		2	134
Miejsce zamieszkania	Wieś	54	43		3	260
	Miasto do 19 999	54	39	1	6	109
	20 000 – 99 999	47	52	1	1	119
	100 000 – 499 999	40	57	1	2	111
	500 000 i więcej mieszk.	37	60	2	1	73
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	65	34		1	114
	Zasadnicze zawodowe	56	41	1	3	162
	Średnie	46	49	1	4	213
	Wyższe	35	62	0	3	183
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	34	66			84
	Średni personel, technicy	53	47			32
	Pracownicy adm.-biurowi	36	62	1	1	59
	Pracownicy usług	41	50	4	6	29
	Robotnicy wykwalifikowani	62	30	1	7	75
	Robotnicy niewykwalifik.	69	31			26
	Rolnicy	50	44		6	19
	Pracujący na własny rach.	34	66			25
	Bezrobotni	51	42		6	49
	Emeryci	45	53	1	1	160
	Renciści	48	47		4	45
	Uczniowie i studenci	63	32	3	3	36
	Gospodynie domowe i inni	76	20		4	32
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	69	27		4	84
	Od 650 do 999 zł	58	38	1	2	88
	Od 1000 do 1399 zł	50	48	1	1	116
	Od 1400 zł do 1999 zł	51	47	1	1	111
	2000 zł i więcej	30	70			120
Ocena własnych war. mater.	Złe	68	27	3	2	72
	Średnie	54	43	1	3	278
	Dobre	40	57	0	2	322
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	66	33		1	38
	Raz w tygodniu	52	44	1	2	331
	1–2 razy w miesiącu	53	42		6	90
	Kilka razy w roku	39	58	1	3	138
	W ogóle nie uczestniczy	34	65		1	68
Poglądy polityczne	Lewica	23	77	1		110
	Centrum	44	54	1	2	241
	Prawica	66	31	0	3	232
	Trudno powiedzieć	49	43	1	7	88

Tabela 3

		Czy głosując w II turze wyborów prezydenckich w większym stopniu kierował(a) się Pan(i) osobą kandydata na prezydenta czy też tym, jaką partię reprezentuje?			Liczba osób
		Osobą kandydata	Tym, jaką partię reprezentuje	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		73	23	4	649
Płeć	Mężczyźni	74	23	3	317
	Kobiety	73	23	4	332
Wiek	18–24 lata	78	22		58
	25–34	70	25	6	109
	35–44	61	32	7	112
	45–54	77	20	3	109
	55–64	73	23	3	129
	65 lat i więcej	83	15	2	132
Miejsce zamieszkania	Wieś	76	22	2	253
	Miasto do 19 999	74	21	5	101
	20 000 – 99 999	75	20	5	117
	100 000 – 499 999	64	29	7	108
	500 000 i więcej mieszk.	77	23		71
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	77	16	7	113
	Zasadnicze zawodowe	76	20	3	157
	Średnie	75	22	3	202
	Wyższe	67	30	3	177
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	68	30	2	84
	Średni personel, technicy	78	22		32
	Pracownicy adm.-biurowi	71	29		58
	Pracownicy usług	54	34	12	26
	Robotnicy wykwalifikowani	76	20	5	68
	Robotnicy niewykwalifik.	65	32	4	26
	Rolnicy	65	35		18
	Pracujący na własny rach.	66	30	3	25
	Bezrobotni	78	16	5	46
	Emeryci	82	15	3	158
	Renciści	74	18	8	43
	Uczniowie i studenci	73	27		34
	Gospodynie domowe i inni	70	19	11	31
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	88	12		81
	Od 650 do 999 zł	71	21	8	85
	Od 1000 do 1399 zł	76	23	1	114
	Od 1400 zł do 1999 zł	77	18	5	109
	2000 zł i więcej	68	30	2	120
Ocena własnych war. mater.	Złe	77	17	6	68
	Średnie	76	20	4	268
	Dobre	71	26	2	313
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	66	29	5	38
	Raz w tygodniu	77	21	2	321
	1–2 razy w miesiącu	75	22	3	85
	Kilka razy w roku	70	25	6	133
	W ogóle nie uczestniczy	66	27	7	67
Poglądy polityczne	Lewica	71	29		109
	Centrum	72	21	7	235
	Prawica	75	24	2	224
	Trudno powiedzieć	79	16	5	81

Tabela 4

		Czy głosował Pan(i) bardziej dlatego, że:			Liczba osób
		chciał(a) Pan(i), żeby właśnie Pan(i) kandydat został prezydentem	nie chciał(a) Pan(i), żeby jego konkurent został prezydentem	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		62	36	2	649
Płeć	Mężczyźni	61	36	3	317
	Kobiety	62	36	2	332
Wiek	18–24 lata	42	55	3	58
	25–34	54	45	1	109
	35–44	49	46	5	112
	45–54	62	35	4	109
	55–64	67	32	1	128
	65 lat i więcej	82	16	2	132
Miejsce zamieszkania	Mieś	66	32	3	252
	Miasto do 19 999	56	43	1	101
	20 000 – 99 999	65	33	2	117
	100 000 – 499 999	55	42	4	108
Wykształcenie	500 000 i więcej mieszk.	61	35	4	71
	Podstawowe / gimnazjalne	80	18	1	113
	Zasadnicze zawodowe	70	27	3	157
	Średnie	54	44	2	201
Grupa społeczna i zawodowa	Wyższe	51	45	4	177
	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	44	55	1	84
	Średni personel, technicy	58	42		32
	Pracownicy adm.-biurowi	48	52		58
	Pracownicy usług	66	30	4	26
	Robotnicy wykwalifikowani	67	30	3	68
	Robotnicy niewykwalifik.	75	18	7	26
	Rolnicy	41	52	6	18
	Pracujący na własny rach.	53	40	7	25
	Bezrobotni	57	38	5	46
	Emeryci	79	19	2	158
	Renciści	66	32	2	43
	Uczniowie i studenci	41	55	5	34
Dochody na jedną osobę	Gospodynie domowe i inni	67	33		31
	Do 649 zł	78	20	3	81
	Od 650 do 999 zł	61	36	3	85
	Od 1000 do 1399 zł	63	37		114
	Od 1400 zł do 1999 zł	63	36	1	109
Ocena własnych war. mater.	2000 zł i więcej	54	42	3	120
	Złe	67	31	1	68
	Średnie	65	32	3	268
Udział w prakt. religijnych	Dobre	57	40	3	313
	Kilka razy w tygodniu	72	25	3	38
	Raz w tygodniu	68	30	2	320
	1–2 razy w miesiącu	55	42	3	85
	Kilka razy w roku	57	41	2	133
Poglądy polityczne	W ogóle nie uczestniczy	40	53	7	67
	Lewica	48	49	4	109
	Centrum	60	37	3	235
	Prawica	68	31	2	224
	Trudno powiedzieć	70	28	2	81